

Egyoldalú demokrácia?

Írta: Szegvári Sándorné.

A magyar nőmozgalom, amióta szervezeten működik, kénytelen volt hadban állni valamennyi magyar kormánnyal. Fejérvárytól Tiszáig. Mert éppen amióta szervezett magyar nőmozgalom van azóta lett a választójog kérdése országunk politikájának sarkpontja.

Hadakoztunk tehát minden kormánnyal, mely választójogi reformra készült, választójogi javaslatot benyújtott és továbbra is meghagyni kívánta és meg is hagyta a magyar asszonyt politikai jogfosztottságában.

Az Eszterházy-Wekerle-kormány az első, mely előtt meghajtjuk zászlónkat, amióta, értesüléseink szereztek, bizonyosra vehetjük, hogy Vázsonyi Vilmos választójogi törvényjavaslata magában foglalja a nők választójogát is.

A politikus, ki a nőt évezredek bilincseitől megszabadítja, ezzel tette meg a legdöntőbb lépést az ország igazi demokratizálása felé.

Ha pedig kicsinyesség nélkül keresztül is viszi a Wekerle-kormány a nagy reformot, ha nem akarja majd a nők jogainak új borát korhadttal elítéletek régi tömlőibe tölteni, ha prófétai szemmel a jövőbe tekintve, országot boldogító, világot megváltó igazságot fog majd szolgáltatni az új törvény, akkor ez a kormány örök dicsőséget is szerez magának.

Mert a történetíró a sűrű, névtelen alakok sokaságából, a kezdeményezőit, a bátor úttörőket emeli ki, az ő homlokát koszorúzza hervadhatatlan bájjal.

Három tényezőnek köszönhető főleg a nagy változás, mely a közfelfogásban és a politikusok felfogásában a nő társadalmi értékelése tekintetében beállt:

A sok éven keresztül mind nagyobb méreteket öltő, az egész országot behálózó feminista-agitációnak, mely az elméket az eszme befogadására, a követelés vállalására képessé tette, a nő nagy térfoglalásának a hivatásos munka minden ágában a világháború alatt és a feministák őszinte és bátor, nagyszabású padfista mozgalmának.

Ha van valami, ami a világháború szörnyűségei közepette bizó reményt válthat ki a vergődő küzdő asszony lelkéből, akkor ez a valami az, ami 1917. júniusában velünk, magyar asszonyokkal megtörtént.

Mint egy káprázatos fénysugár a sötét éjszakában, úgy villant fel előttünk egyszerre a közeli lehetőség a politikai felszabadulásra, a lehetőség, hogy asszonyi szervezetségünket egy közeli jövőben, holnapután, talán már holnap a gyermekeink megmentése, a világmentés szolgálatába állíthatjuk.

Az öröm poharából azonban nem sokáig maradtak el az ürömsöppek.

Aki ismerj felfogásunkat, hallotta szónokainkat, olvasta beadványainkat, annak nem kell magyarázgatnunk, hogy az igazságosság szempontjából és valamennyi osztály érdekképviselőinek feltétlen szükségessége szempontjából minden cenzust helytelennek tartunk!.

Először olyan hírek keringtek, mintha csak a hivatásos, kenyérkereső munkát végző asszonyt, olyan asszonyt, aki férfimódon dolgozik — mondta szószerint egy politikus — kívánna a kormány választójoggal felruházni, a háziasszonyt, a család körül dolgozó asszonyt pedig nem. E teljesen téves és igazságtalan felfogással is agitációnk csakhamar meg tudott küzdeni. Mily rövidlátók az em-

berek és néha a legjobb akaratú politikusok is! A Háború könyörtelen kénytelensége megtanította a férfit is, rákényszerítette a férfit is, hogy megbecsülje, elismerje a nő képességét és készségét a kultúrunka elvégzésére. Még így is, még évezredek elnyomás, még ily hiányos előképzés mellett is!

Pedig ez a munkaképesség, ez a munkakészség megvolt ezekben a nőkben a háború kitörése előtt is és megvannak ezek az erők és ezek az erények azokban az asszonyokban is, akik ma még kénytelenek differenciálatlan házimunkát végezni. Nekik már azért is kell a választójog, hogy kultúrunkára való teret és nevelést kivívjanak a maguk és leányaik számára a világ összeomlása nélkül is.

Fokozott aggodalmat keltett bennünk, mikor arról értesültünk, hogy a választójogot a nőknél egy magas értelmi cenzushoz kívánják kötni. Ez a megszorítás a nők egész osztályát zárna ki a választójogból.

Az ipari munkásnőt, kit a szellemi téren dolgozó asszony mellett mint nemzetfentartót magasztalt minden politikai szónok, vajjon ki lehet-e hagyni az új politikai jogokból? És a parasztasszony, aki Magyarországon a világháború alatt szántott, vetett és aratott is, most ne arasson, mikor férfiak és nők új politikai jogainak gyümölcsérését éljük?

Ha pedig a politikai jog eszköz és fegyver az elhagyott, a szegény, a szenvedő és éhező számára, akkor nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy erre az eszközre és erre a fegyverre elsősorban a proletár-feleségnek, a proletár-anyának van szüksége.

Mert ő az, aki ennek a háborúnak csak a szörnyűségeit, csak a könnyeit, csak a vérét látta. Az ő munkáját nem fizetik jobban, az élelmi- és fogyasztási cikkek drágasága és hiánya őt sújtják legborzasztóbb módon; ha az ő szenvedéseinek hangot tudna adni és a politikai jog majd módot ad rá, akkor ez a jankiáltás talán majd elriasztja a legmakacsabb háborúcsinálót is végzetes »működésétől«.

Nem, nincs az asszonyoknak oly csoportja, melynek ne volna szüksége politikai jogokra, nincsen olyan, melynek politikai hajtóerejére ne volna szüksége a társadalomnak.

Hogy a nők választójogának kiterjesztésére vonatkozólag lesznek küzdelmeink, hogy ezen a téren nem is következhetik be egyhamar a leszerelés, ezt körülbelül tudtuk.

Ismertük a magyar konzervatív társadalom felfogását és láttuk ezt a felfogást a férfiakkal szemben is érvényesülni. De még e felfogás hasznosan alkalmazott logikáját is hiába keressük akkor, mikor azzal állnak elő nekünk, hogy első lépésnek a nők elégedjenek meg az aktív választójoggal, tartsák természetesnek, hogy azok, akik közülük — gondos válogatás után — választójogot kapnak, maguk ne legyenek választhatók, voksukat pedig csak férfi jelöltre adhatják le.

Ez magyarul annyit jelent, hogy a régi és új férfi-választók legutolsója is érdemes arra, hogy képviselő lehessen, ha polgártársai bizalmát elnyeri, de az asszonyok között a legderékabb, a legképzettebb sem alkalmas a törvényhozói tisztségre.

Ezt jelenti ez az intézkedés a női nem megbecsülése tekintetében, most már mit jelentene a politikai gyakorlatban?

Nem akarjuk lebecsülni az aktív választójog értékét sem, de annyi mégis egész bizonyos, hogy csupán csonka politikai jog alapján e nőmozgalom fajpolitikája.

szociálpolitikája és pacifista külpolitikája szélesmedrű kezdeményezéséről sem lehetne szó.

A háború-, prostitúció- és alkoholmentes társadalom megvalósítására pedig csak oly népek törvényhozása lesz hivatva, melyek parlamentjeiben elég nagy számban női törvényhozók fognak ülni. De még precedenst sem hozhatnak fel e különös és kínosan meglepő eszme felkaroló felfogásuk mellett. Az utolsó évtizedekben a nők úgy Amerikában, mint Európában, ha választójogot elnyertek, teljes és csorbítatlan politikai jogokat kaptak, a férfiakkal egyenrangú polgárok lettek. Egyetlen kivétel Hollandia, ahol azonban passzív választójogot kaptak.

Ha ezt Finnország, Dánja, Norvégia, Anglia kitűnő eredménnyel és nyugodt reménnyel elviselte, akkor Magyarországra nézve sem fog vészes következményekkel járnai az a körülmény, hogy a nő a képviselőnek megválasztható lények közé fog tartozni. De félre minden tréfával! Aki őszintén kívánja a nők politikai közreműködését, aki igaztalannak és károsnak látta az ő kizárását a közéletből, aki komoly politikai munkatársat kíván benne megnyerni, aki nemcsak azért kívánja a nő politikai jogait, hogy őt mint szervezőt bizonyos pártpolitikai célok mögé soroztassa, az becsületes és csorbítatlan polgárjogot adjon neki.

Mert csak így leszünk képesek egész friss és romiatlan politikai energiánkat, az anya fajszeretetét és erélyes élniakarását döntő tényezőnek belevinni abba a nagy harcba, melyre a szabad férfi készül és melyből csak a szabad nő segítségével fog győztesen kikerülni. Mert arról van szó: ki kell végül menteni az emberiség hajóját a viharból, a vértengerből, melybe belefulladásra készül.

És ha ezt akarják a vezető magyar államférfiak, akkor meg fogják adni a magyar asszonynak azt a mit a sorsdöntő órákban számára követelünk: a teljes és csorbítatlan politikai jogegyenlőséget.]